

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับ
สาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย
The Instructional Model by Integrating The Related Courses
to The Recreation Field of Higher Education Curriculum
in Thailand

วินิดา เจียรนัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ตามองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านแนวทางการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ด้านผู้สอน และด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์การสอน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน ด้วยวิธีการของเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่มีความสอดคล้องกันเป็นฉันทามติ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิดและชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) แล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลของการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ว่ามีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด และมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย มีความเหมาะสม

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการ, รายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ, หลักสูตรระดับอุดมศึกษา

Abstract

This research aimed to propose the instructional model by integrating the related courses to the recreation field of Higher Education curriculum in Thailand, including instructional planning, the way of teaching, methods of teaching, the content, the instructor and the place and teaching materials. The method was used Delphi Technique

according to 22 professional opinions to get the opinion until consensus. The tools were the open-ended questionnaires and two sets of 5 rating scales. The data was analysed by the statistical of the median and interquartile range. Then, the three experts reviewed the appropriateness of the model by analyzing the content.

The results of this research were found that 22 professional opinions had appropriate in a high level and most level. And the corresponding comments of 3 experts had the opinions that the instructional model by integrating the related courses to the recreation field of higher education curriculum in Thailand, was appropriate.

Key word : The instructional model by integrating, The related courses to the recreation field, Higher Education Curriculum

ที่มาของปัญหาการวิจัย

กระแสโลกาภิวัตน์ในรูปแบบต่างๆ รวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร การคมนาคมขนส่งและสื่อสารมวลชน ส่งผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตการทำงานอาชีพ ความร่วมมือกับการแข่งขันซึ่งสร้างความท้าทายแก่อุดมศึกษา แผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) จึงได้ฉายภาพอนาคตที่จะมีผลกระทบต่ออุดมศึกษาไทย เกี่ยวกับการทำงานของบัณฑิตในอนาคต ที่แตกต่างไปจากลักษณะงานปัจจุบัน ซึ่งจะมีความเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนของรายได้ โดยมีสาเหตุมาจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างการศึกษากับทักษะอาชีพที่พึงประสงค์ในอนาคต ทั้งนี้ นอกจากความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์แล้วความสามารถที่สำคัญได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นหมู่คณะ การแก้ปัญหา การรับความเสี่ยง การออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการตนเอง รวมไปถึงจริยธรรม ค่านิยมการศึกษาใน

ศาสตร์ หรือสาขาเฉพาะ จึงไม่เพียงพออีกต่อไป แต่ต้องเสริมฐานความรู้และสมรรถนะที่จะช่วยให้บัณฑิตสามารถอยู่ในตลาดแรงงานได้เป็นอย่างดี ทั้งด้านการอยู่ร่วมในสังคม การสร้างสรรค์ ความรู้เชิงปฏิบัติและความรู้พื้นฐานทั้งทางโลก ปรัชญา และสังคม ดังนั้น แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) จึงกำหนดยุทธศาสตร์ที่มีเป้าหมายให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีจิตสำนึกของการเป็นผู้ประกอบการ สามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต มีความสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถใช้เทคโนโลยีพื้นฐานได้เป็นอย่างดี มีทักษะในการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ สำหรับอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษากำหนดให้ได้รับการพัฒนาทักษะวิชาการและสมรรถนะวิชาชีพที่เกี่ยวข้องด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2550: 4-5, และ 36)

ด้วยเหตุนี้ การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ

จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในโลกยุคใหม่ เนื่องจากต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ที่มีความเชื่อมโยงและซับซ้อน ได้แก่ ความสามารถในการคิดเชิงบูรณาการซึ่งช่วยให้มีการพิจารณาสิ่งต่างๆ ได้อย่างครบถ้วนและสามารถนำสิ่งดีที่มีอยู่ในบริบทแวดล้อม มาช่วยสร้างความสมบูรณ์และความสำเร็จในสิ่งที่ต้องการได้ ซึ่งการใช้ความสามารถในการคิดแบบบูรณาการของมนุษย์จะช่วยสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นได้ โดยการใช้ความคิดเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ ทำให้ได้แนวความคิด หรือการกระทำที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ได้ หรืออาจจัดการศึกษาแบบบูรณาการสหวิทยาการ (Multi-disciplinary) ที่เป็นการศึกษาศาสตร์หลายสาขาวิชาโดยไม่แยกส่วนจะช่วยให้เกิดความรู้เชิงบูรณาการ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546: 14, 18) มุมมองของการจัดการศึกษาแบบบูรณาการมีต่างกันไป ดังที่ อิงแกรม (Ingram.1979: 22 - 26) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบของการบูรณาการ แบ่งออกเป็น การบูรณาการตามลำดับชั้น (Hierarchical) และการบูรณาการร่วมกับสาขาวิชาข้างเคียง (Lateral) หรืออาจบูรณาการเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับรายวิชา (Subject Level) โดยการเชื่อมโยงกับรายวิชาอื่นๆ ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกัน 2) ระดับของสหวิทยาการ (Interdisciplinary Corporation) โดยการรวมสาขาวิชาที่แตกต่างกัน และ 3) ระดับสาขาวิชา (Transdisciplinary) โดยการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะเฉพาะของสาขาวิชาให้แทนด้วยคุณลักษณะของความรู้ที่มีการจัดระเบียบขึ้นใหม่ (Lose their Separate Identities)

ศาสตร์ของสาขานันทนาการ เป็นการศึกษาความรู้ที่เกี่ยวกับประสบการณ์แห่งความสุข ความเพลิดเพลิน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนเรา ที่เลือก

ประกอบในเวลาว่างจากกิจกรรม เช่น การว่างจากงานประจำ เวลานอนหรือเวลาที่ประกอบกิจวัตรประจำวันตามความสนใจ ความพอใจ ไม่หวังผลตอบแทนจากกิจกรรมและควรเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เช่น การเล่นกีฬา การเล่นดนตรี การไปงานเลี้ยงสังสรรค์ การท่องเที่ยว ฯลฯ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2541: 2-3) จึงควรจัดหลักสูตรแบบบูรณาการสาขานันทนาการ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550 - 2554) ที่กำหนดแผนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนงานที่ 1 การส่งเสริมเด็กเยาวชนในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เวลาที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์และประกอบกิจกรรมนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิต และในโครงการที่ 1 ได้กำหนดให้จัดหลักสูตรนันทนาการด้วยการบูรณาการการเรียนรู้และจัดกิจกรรมในสถานศึกษา (สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ. 2551: 6)

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในประเทศไทย ที่เปิดสอนหลักสูตรการสอนระดับอุดมศึกษาสาขานันทนาการได้ตอบสนองนโยบายภาครัฐ ให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550 - 2554) จึงจัดหลักสูตรนันทนาการด้วยการบูรณาการการเรียนรู้และจัดกิจกรรมในสถานศึกษา โดยการจัตรายวิชาแบบบูรณาการให้มีการผสมผสานความรู้กับศาสตร์สาขาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ดังเช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำนันทนาการ และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการกีฬา

นันทนาการและการท่องเที่ยว ซึ่งมีรายวิชาบูรณาการหลายวิชา เช่น ภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพ สถิติและคอมพิวเตอร์ทางนันทนาการ ธุรกิจทางนันทนาการ จิตวิทยาทางนันทนาการ เป็นต้น ในขณะที่ สภาสถาบันการพลศึกษาได้กำหนดสาขาวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ อาทิเช่น การกีฬา สุขภาพ ดนตรีการท่องเที่ยว จิตวิทยา สังคมวิทยา สถิติคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ ธุรกิจ การบริหาร การอุดมศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของนิสิตให้มีความรู้ที่หลากหลาย นิสิตสามารถสร้างองค์รวมแห่งความรู้ในความเป็นนักนันทนาการวิชาชีพได้อย่างสมบูรณ์ เมื่อจบการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ตลอดจนเป็นบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับนันทนาการซึ่งประกอบด้วยบุคลากรนันทนาการอาสาสมัครและบุคลากรนันทนาการอาชีพที่เป็นนักนันทนาการอาชีพ

จากสภาพการณ์ข้างต้น ผู้วิจัยเป็นอาจารย์คนหนึ่งซึ่งสังกัดภาควิชาสันนันทนาการ คณะพลศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และเป็นผู้สอนรายวิชาแบบบูรณาการ สาขาวิชาอื่นที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ จึงมีความสนใจศึกษารูปแบบการบูรณาการการจัดการเรียนการสอน สาขาวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ที่ควรจะเป็น โดยแบ่งองค์ประกอบเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านแนวทางการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ด้านผู้สอน และด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์การสอน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันอย่างเป็น

ฉันทามติ (Consensus) และเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ทำให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในอนาคตได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติเป็นคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา และมีประสบการณ์การสอนรายวิชาที่มีลักษณะของการบูรณาการ ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย อย่างน้อย 3 ปี และหรือมีประสบการณ์การสอนรายวิชานันทนาการที่มีลักษณะของการบูรณาการกับสาขาวิชาอื่น ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย อย่างน้อย 3 ปี

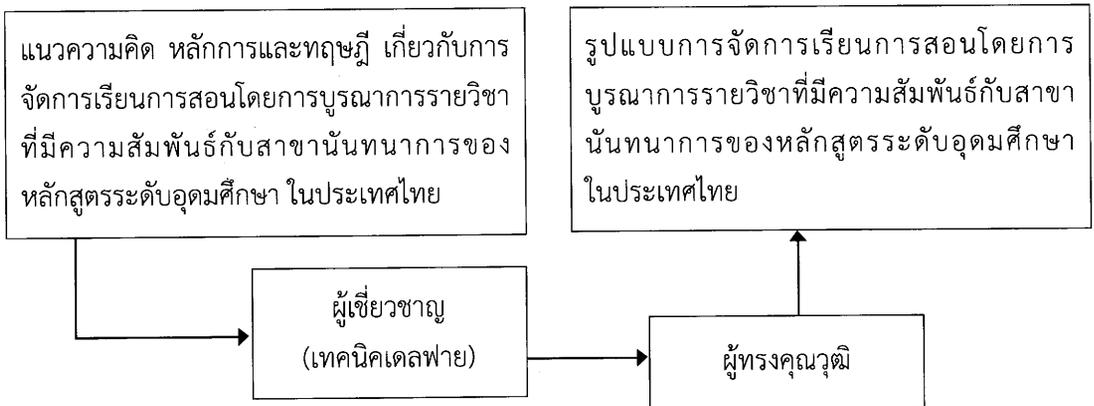
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 22 คน ที่มีคุณสมบัติเป็นคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและมีประสบการณ์การสอนรายวิชาที่มีลักษณะของการบูรณาการ ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย อย่างน้อย 3 ปี และหรือมีประสบการณ์การสอนรายวิชานันทนาการที่มีลักษณะของการบูรณาการกับสาขาวิชาอื่น ในสถาบันอุดมศึกษา ประเทศไทย อย่างน้อย 3 ปี

ตัวแปร

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน

กรอบและแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

1. ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร วารสาร สิ่งพิมพ์และเว็บไซต์ (Website) ตลอดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรระดับอุดมศึกษา การบูรณาการ สาขาวิชานันทนาการ รายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการและเทคนิคเดลฟาย

2. สร้างแบบสอบถามรอบที่ 1 โดยผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content) นำมาสร้างเป็นข้อคำถาม ในแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open-ended) จำนวน 6 ข้อ

3. สร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์คำตอบของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน จากรอบที่ 1 และเรียบเรียงเป็นข้อ

คำถามของแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของไลเคิร์ต (Likert) ได้จำนวน 60 ข้อ

4. สร้างแบบสอบถามในรอบที่ 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์คำตอบของผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2 นำมาเรียบเรียงเป็นข้อคำถามของแบบสอบถามในรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของไลเคิร์ต ได้จำนวน 60 ข้อ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของระดับความคิดเห็นและความหมายของระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

5. เสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับ

สาขานันทนาการของหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยผู้วิจัยรวบรวมคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน จากแบบสอบถามในรอบที่ 3 มากำหนดกรอบเนื้อหาและสร้างเป็นแผนผัง (Diagram) จำนวน 7 ภาพ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด และแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนโดยการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รอบที่ 1 ขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญให้ส่งกลับคืนผู้วิจัย ภายในวันที่ 30 กันยายน 2552

รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญให้ส่งกลับคืนผู้วิจัย ภายในวันที่ 30 เมษายน 2553 และวันที่ 30 มิถุนายน 2553 ตามลำดับ

ทั้งนี้ แบบสอบถาม ที่ได้รับกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวน 22 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จำนวน 3 รอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 1 ที่เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอเป็นข้อคำถาม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ผู้วิจัยรวบรวมและคัดเลือก

คำตอบของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน จากรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ที่สมบูรณ์มาลงรหัสและบันทึกข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยการหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range)

3. การวิเคราะห์รูปแบบการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ที่ผู้วิจัยเสนอเป็นแผนผัง โดยการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

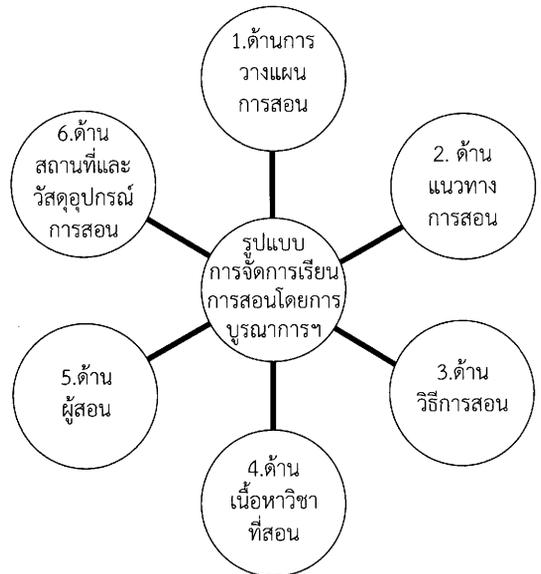
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ตามองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านแนวทางการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ด้านผู้สอน และด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์การสอน ว่ามีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด และมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน มีค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ น้อยกว่า 1.00 ทุกข้อ ซึ่งเป็นค่าที่แคบ จึงนำไปใช้ได้ (เกษม บุญอ่อน. 2522: 36)

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลของการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 22 คน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการของหลักสูตร

ระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทยว่า มีความเหมาะสมระดับมากและมากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน มีความคิดเห็นว่า รูปแบบฯ มีความเหมาะสม ดังที่ปรากฏในภาพประกอบ 1-7

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานั้นหนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

1. ด้านการวางแผนการสอนการสอน

- 1.1. การสอนให้มีการตอบสนอง หรือผลตอบรับระหว่างการเรียนรู้ไปใช้
- 1.2. การเชื่อมโยงระหว่างกลยุทธ์ทางนวัตกรรม กลยุทธ์ของคณะมหาวิทยาลัย
- 1.3. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข้ามองค์กร
- 1.4. จัดด้านกายภาพให้เชื่อมโยงระหว่างองค์กร
- 1.5. จัดการลงทุนโดยการเลือกส่วนที่เห็นว่าสามารถทำกำไรให้องค์กรได้
- 1.6. พัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะสาขาวิชา
- 1.7. จัดให้มีผู้พัฒนาที่ทำงานร่วมกับผู้นำของรายวิชา อารมณ์และสังคม
- 1.8. ปรับปรุงโครงสร้างในสาขาวิชา ให้มีบุคลากรสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องวิทยาศาสตร์
- 1.9. ประชุมจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ
- 1.10. ผลิตบัณฑิต หรือบริการให้ตรงกับความต้องการของตลาด
- 1.11. ดำเนินการเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ตามหลักการ
ขั้นที่ 1 การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน
- 1.12. ควรวางแผนการสอนแบบบูรณาการ 5 ชั้น

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสภานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ด้านการวางแผนการสอน

2. ด้านแนวทางการสอน

2.1. จัดกลุ่มนิสิตที่มีพฤติกรรมและการเรียน ความสนใจ ที่คล้ายคลึงกัน

2.2. รับรู้ปัญหา ความต้องการของนิสิต ค้นคว้าหาข้อมูลและประเมินค่า

2.3. สร้างทัศนคติและมองว่าการตัดสินใจเรียนจะเกิดขึ้นตามลำดับ
สร้างทัศนคติและการตัดสินใจที่เปลี่ยนแปลงไปสู่การเรียน
สร้างทัศนคติและการตัดสินใจที่เปลี่ยนแปลงไปสู่การเรียน

2.4. วิเคราะห์พฤติกรรมของนิสิตเพื่อใช้เป็นตัวแปรพฤติกรรมการเรียน

2.5. กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

2.6. จัดสนทนากลุ่มเพื่อการวิเคราะห์ความต้องการของนิสิตที่แอบแฝงอยู่

2.7. กำหนดแนวทางการจัดการศึกษายึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

2.8. สร้างกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพศักยภาพ

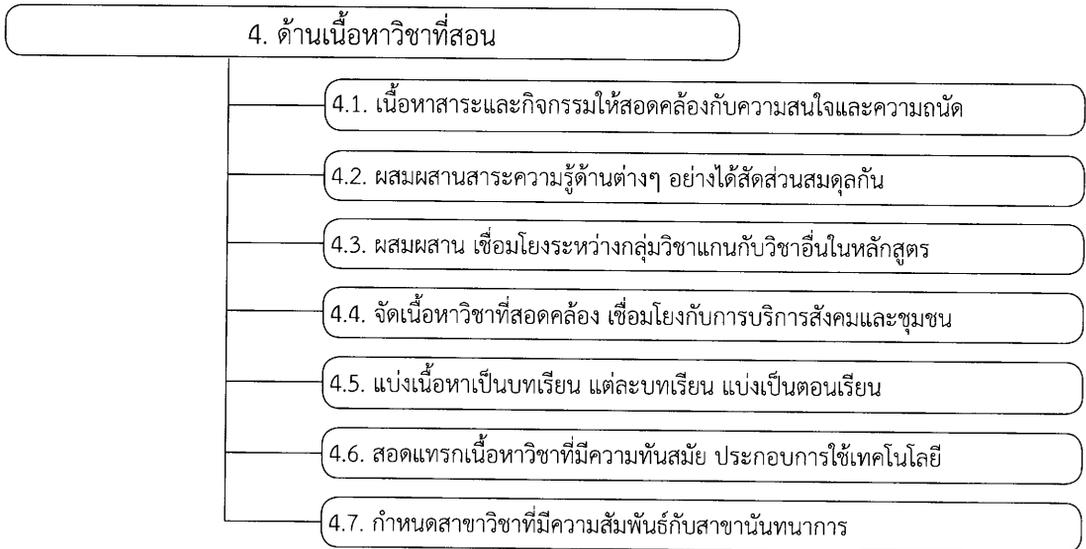
2.9. กำหนดแนวทางการจัดการสอนแบบบูรณาการรายวิชา ตามขั้นตอน

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสภานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ด้านการกำหนดแนวทางการสอน

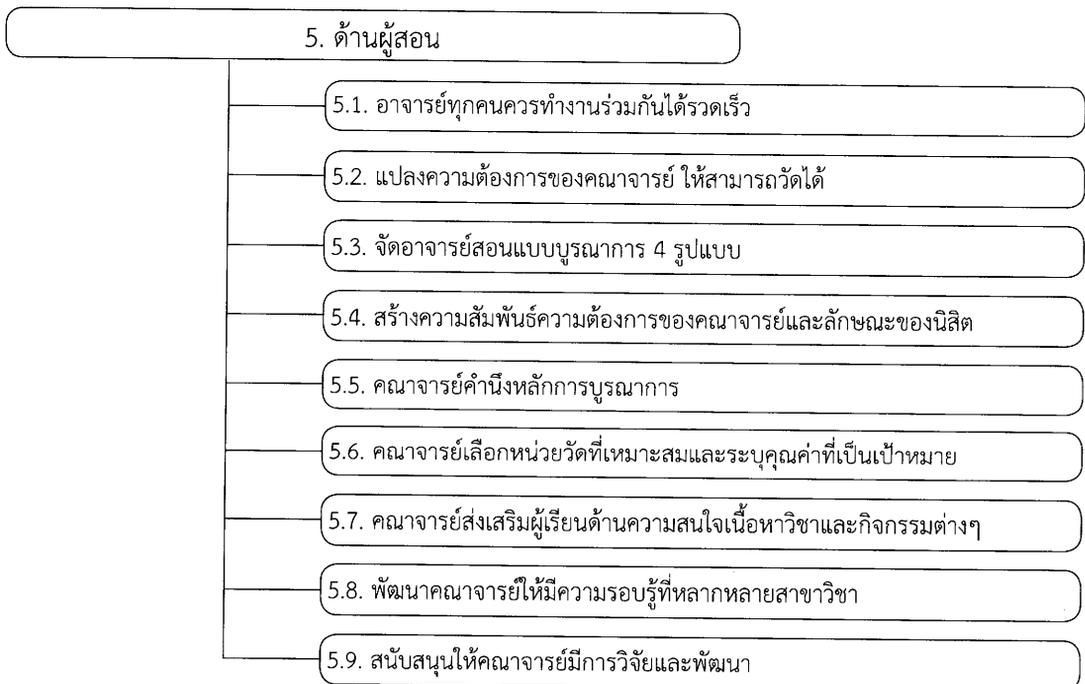
3. ด้านวิธีการสอน

- 3.1. จัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3.2. ยึดหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 3.3. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการภายในวิชาและระหว่างวิชา
- 3.4. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 3.5. การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการสอนข้ามองค์กร
- 3.6. บูรณาการการสอนที่ช่วยฝึกให้นักศึกษารู้จักนำความรู้ไปผสมผสานกัน
- 3.7. จัดกระบวนการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความคิดสร้างสรรค์
- 3.8. ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการคิดการเรียนรู้แบบใหม่ๆ
- 3.9. สอนนิสิตให้มีพัฒนาการทุกด้านพร้อมๆ กัน
- 3.10. ใช้วิธีสอนแบบแก้ปัญหา แบบอริยสงฆ์และแบบวิทยาศาสตร์
- 3.11. วัดและประเมินผลแบบบูรณาการ ที่สอดคล้องกับสภาพจริงความก้าวหน้าของผู้เรียน
- 3.12. ใช้วิธีการ เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย ต่อเนื่องตลอดเวลา สภาพจริง
- 3.13. กำหนดขั้นตอนการประเมินความก้าวหน้าและกิจกรรมการเรียนรู้

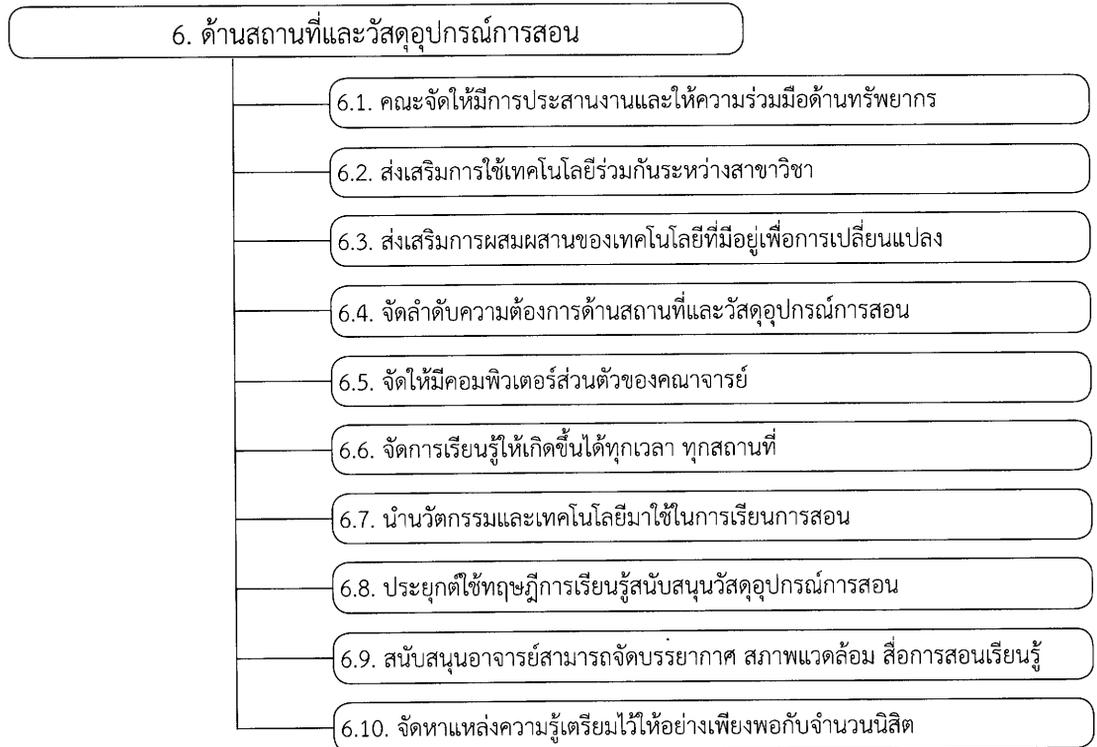
ภาพประกอบ 4 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ด้านวิธีการสอน

ภาพประกอบ 5 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน

ภาพประกอบ 6 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ด้านผู้สอน

ภาพประกอบ 7 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์การสอน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ตามองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านแนวทางการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ด้านผู้สอน และด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์การสอน ว่ามีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด และมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์การสอนในสถาบันอุดมศึกษา จึงมีความคิดเห็นสอดคล้องกันกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรระดับอุดมศึกษา การบูรณาการ สาขาวิชานันทนาการ รวมทั้ง รายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ และคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย อันมีผลกระทบมาจากการพัฒนาที่ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ที่ทำให้ขอบข่ายของการสืบเสาะ ค้นคว้า

แสวงหาและถ่ายทอดความรู้และการเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวางรวดเร็ว พร้อมกับการขยายตัวของความรู้และการเรียนรู้ของศาสตร์ต่างๆ รวมทั้งรูปแบบต่างๆ ที่นำไปสู่การปรับตัวและเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาให้พัฒนาทันกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ที่เกิดขึ้นประกอบกับแนวโน้มการพัฒนาสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ของสังคมโลกที่เป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge – Based Economy : KBE) (สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. 2549: 3-5) และผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานั้นหนาแน่นของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและนำไปใช้ได้ นั้น อาจเป็นเพราะ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความตระหนักดีว่า การคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหาเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการที่ยั่งยืนในการจัดการศึกษาให้เพียงพอต่อการรักษาคุณภาพการจัดการศึกษา และเสริมสร้างศักยภาพการศึกษาให้เกิดความมั่นคง นับเป็นการปฏิรูปอุดมศึกษาที่ช่วยยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานั้นหนาแน่นของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ที่เสนอเป็นแผนผัง 7 ภาพ ตามองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านแนวทางการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ด้านผู้สอน และด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์การสอน มีความสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์

ระยะยาว 15 ปี พ.ศ. 2545 – 2559 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและพัฒนาสังคมไทยให้มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพ 3 ด้าน ได้แก่ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและสังคมการเรียนรู้ และสังคมमानฉันทและเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. 2549: 3-5) และสอดคล้องกับแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2565 (2550: 2-7) ซึ่งให้ความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษาว่า เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่สร้างบุคลากรและความรู้ ให้รองรับและส่งผลต่อตลาดแรงงาน 4 ประเด็น ได้แก่ โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ โลกาภิวัตน์ ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสารสนเทศ จึงต้องจัดการความรู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์และให้มีความสามารถที่สำคัญ อาทิเช่น ทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นหมู่คณะ การรับกับความเสี่ยง การแก้ปัญหา การออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการตนเอง รวมไปถึงจริยธรรม ค่านิยม ซึ่งการศึกษาในศาสตร์เฉพาะหรือสาขาเฉพาะจึงไม่เพียงพอ แต่ต้องเสริมฐานความรู้และสมรรถนะที่จะช่วยให้บัณฑิตสามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาผลิต

บัณฑิตที่มีคุณภาพ รองรับเปลี่ยนแปลงรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ มีศักยภาพในการสร้างความรู้ และนวัตกรรมและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2550: 2-7)

ด้วยเหตุที่ แนวความคิดการบูรณาการมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในโลกยุคใหม่ ที่ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ที่มีความเชื่อมโยงและซับซ้อน ซึ่งความสามารถในการคิดเชิงบูรณาการจะช่วยให้มีการพิจารณาสิ่งต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน และสามารถนำสิ่งดีๆ ที่มีอยู่ในบริบทแวดล้อม มาช่วยสร้างความสมบูรณ์และความสำเร็จในสิ่งที่ต้องการได้ โดยการใช้ความคิดเชื่อมโยงมโนทัศน์หนึ่งไปสู่อีกมโนทัศน์หนึ่ง ทำให้ได้แนวความคิดหรือการกระทำที่เป็นความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ หรืออาจศึกษารูปแบบการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multi-disciplinary) ซึ่งเป็นการศึกษาศาสตร์หลายสาขาวิชา โดยไม่แยกส่วน จะช่วยให้เกิดความรู้เชิงบูรณาการ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546: 18) เพราะศาสตร์ทุกศาสตร์ไม่อาจแยกกันได้โดยเด็ดขาด เช่นเดียวกับวิถีชีวิตของคนที่ต้องดำรงอยู่อย่างกลมกลืนเป็นองค์รวม การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาต่างๆ และฝึกทักษะอย่างเชื่อมโยงกัน จะทำให้การเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตจริงและมีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น (สิริพัชร เจริญภักดิ์. 2546: 1) และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นการสอนที่เอื้อต่อปรัชญาการศึกษาที่เน้นการปรับทัศนคติและพัฒนาความคิดของผู้เรียนในระยะยาว กระตุ้นให้เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เข้าใจชีวิตจริง เชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตและบริบทของบุคคล ครอบครัวและชุมชน รวมทั้ง การนำวิทยาการที่เหมาะสมไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อบุคคลเป้าหมายได้ ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณสมบัติที่เพียบพร้อม (สุริยะ วงศ์คางเทพ. 2550: 6) ทั้งนี้ ศาสตร์แห่งนันทนาการมีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ในยุคปัจจุบันอย่างมาก ในการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยจะส่งผลให้ตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ไปสู่สังคมที่สงบสุข (จรินทร์ ธานีรัตน์. 2528: 64) ดังนั้นการเรียนการสอนโดยบูรณาการสาขาวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานันทนาการ จึงเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ของศาสตร์หลายสาขาวิชา ทำให้หลักสูตรมีความทันสมัย มีการเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กันทั้งในด้านการกีฬา การสื่อสาร นันทนาการและการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้และสามารถรับใช้สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สามารถสร้างองค์รวมแห่งความรู้ในความเป็นนักนันทนาการวิชาชีพ (Professional Recreationer) ได้อย่างสมบูรณ์ และตอบสนอง นโยบายของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2550 – 2554 ที่กำหนดยุทธศาสตร์หนึ่งให้จัดนันทนาการเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยผ่านการศึกษากการใช้เวลาว่าง (Leisure Education) และประกอบกิจกรรมนันทนาการเพื่อเสริมสร้างคนให้เป็นคนดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย และมีสุขภาพดี (สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ. 2551: 3)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานั้นนันทนาการของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย เพื่อไปใช้นั้น มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 อาจเพิ่ม หรือลดองค์ประกอบและนำไปปรับให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบันได้ ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบันซึ่งมีรูปแบบการบริหารภายในสถาบันที่ไม่แตกต่างกันนัก

1.2 ควรคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อมของแต่ละสถาบันการศึกษา ซึ่งไม่จำเป็นต้องดำเนินการให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกด้าน สามารถปรับได้ตามความเหมาะสม อาจเริ่มดำเนินการจัดการศึกษาในบางรายวิชา ครั้งละจำนวนไม่มาก เพื่อเป็นการทดลองปฏิบัติในระยะแรก แล้วจึงขยายจำนวนหลักสูตร ตามความต้องการของผู้เรียน และศักยภาพของแต่ละสถาบันการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัย การวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานั้นนันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย ที่นำไปใช้ในทางปฏิบัติ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยแบบเจาะลึก เฉพาะด้าน ในแต่ละด้านของรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสาขานั้นนันทนาการของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย

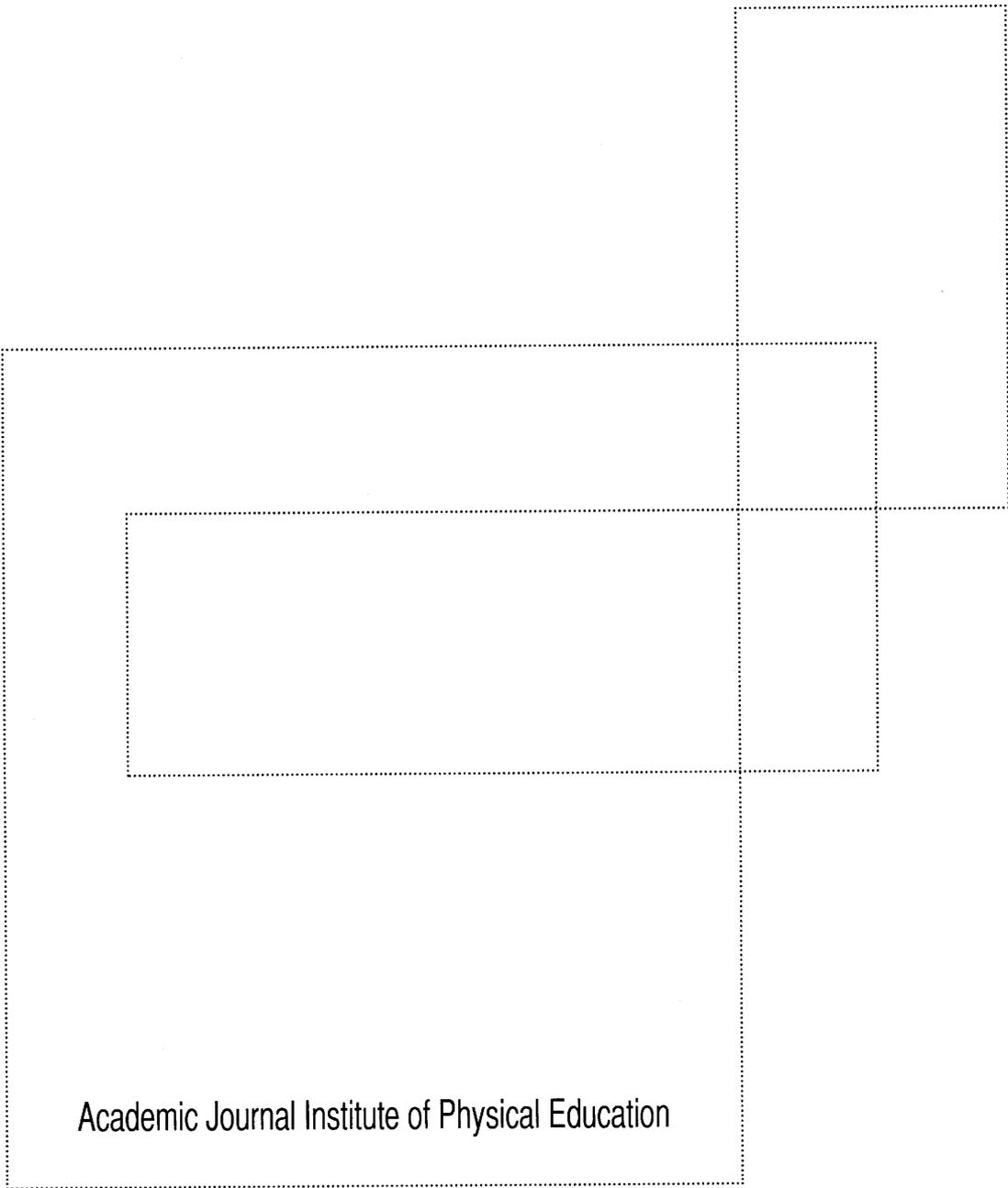
2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวบ่งชี้เฉพาะ แต่ละด้านของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับ

สาขานั้นนันทนาการ ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เกษม บุญอ่อน. (2522). เดลฟาย : เทคนิคในการวิจัย. คุรุปริทัศน์. 4(10) : 27-38.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงบูรณาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ซีคเซส มีเดียจำกัด.
- จรินทร์ ธานีรัตน์. (2528). นันทนาการชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2541). นันทนาการสำหรับครู. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2546). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : บুদ্ধ พอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 10
(พ.ศ.2551 – 2554). (2550). กระทรวงศึกษาธิการ. อัดสำเนา.
- สำนักงานนโยบายและแผนอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.(2549). ข้อมูลสารสนเทศอุดมศึกษาทบวง
มหาวิทยาลัย ปี 2549. กรุงเทพฯ: ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ. (2551). แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 1
(พ.ศ. 2550-2554). สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- สุริยะ วงศ์คางเทพ. (2550). เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับประเทศ ประจำปี 2550. สถาบัน
พระบรมราชชนก: งานประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research) การพัฒนาหลักสูตรและ
การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เรื่อง แนวคิดของการสอนแนวบูรณาการ.ระหว่างวันที่
25-26 เมษายน 2550. ณ ห้องประชุมโรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ต.
- Ingram, Jame B.(1979).Curriculum Integration and Lifelong Education.UNESCO. Institute
for Education.

* ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยจากงบประมาณรายได้ปี 2552 คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Academic Journal Institute of Physical Education